

OPILAS PERE

AJAKIRI

TARTU TÜTARLASTE GÜMNAASIUMI ÕPILAS- PERE HÄÄLEKANDJA

Nr. 11.

1. märts 1931.

III aastakäik.

Väljaandja: Tartu tütarlaste gümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: Aug. Raud; abi: E. Jaska. Tegev toimetaja: A. Hurt. Toimetuse liikmed: T. Linde, E. Madrats, L. Raba, M. Suits, V. Taadler. Talituse juhataja: V. Käppa. — Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal. — „T. T. G.“ ilmub iga kuu 1. ja 15. päeval, välja arvatud õppetöö vaheajad. Tellimishind: aastatellijail 20 senti number, üksiknumbritel tellijail à 25 senti.

Pisut Akseli Gallén-Kallela'st.

(Algus „T. T. G.“ 10. nr-is.)

1890. aastate paigu sünnib Gallén'i kunstis pööre. Enne seda ta pooldas naturalistide päevapiltlikku kujutamisi, kuid nüüd kaldub ta romantismi. Naturalistidele on kujutamine, romantismi harrastajaile aga meeleolu loomine vaatajais peaaegsaks. Selle uue ajajärgu teoste lähtekohtadeks on hingelised elamused ja meeleolu. Nimetatavaimad on „Ohturahu“, „Vanamees paadis“ ja „Karjapoiss Paanjärvelt“.

Hilisemais talupoja-piltides on Gallén piirunud üksikute tüüpide kujutamisega. Need on sügavad ja vahel ka ohjeldamatud iseloomukirjeldised.

Gallén'i loodusmaalid ühinevad peaaegu tema rahvaelu kujutavate teostega. See sõltub suurel määral sellest, et Gallén'i arvates on inimene ja loodus veel ühe rikkumatu terviku osad.

Sama romantiline laad, mis valitseb tema rahva-maalides, ilmneb ka tema maastikkudes. Kuid hiljem leiab ta looduses kõikjal luulet, isegi oma igapäevases ümbruses. Eri liigi moodustavad harjutuste-taolised väikesed maastikud, milles Gallén tõlgitseb mitmesuguseid looduse meeleolusid — äikest, vihma, päikesepaistet ja Põhjala valgeid suveõid. Soome loodus näib kõik oma saladused Gallén'ile paljastanud olevat.

Siis on Gallén'il veel loodusmaale, mille maailma kunstiajaloo on ainulaadne koht. Neis maalides on lume karakter kui ka valguse mäng oivaliselt edasi antud, mida on võimata järele teha.

Portreesid pole Gallén kuigi palju tootnud. Kuid nendegi hulgas on huvitavaid ja algupäraseid, nagu kunstniku ema ja nädal port-

reed, „Sümposion“ j. t. Need ei ole ühe isiku portreed, vaid on omapäraste tüüpide esindajad. Seepärast maaliski Gallén portreedele sümbolse tagapõhja.

1890. aasta paigu algab jälle uus ajajärk soome kunstis ja kirjanduses. Mahasurutud ning ärasalatud fantaasia ja tunded nõuavad jälle oma õigusi ja tahavad väljendumisvõimlust. Välise tõe asemele hakatakse otsima seesmist. Gallén'is on see muudatus juba paar aastat enne teisi märgatav.

Gallén'i, Sibelius'e ja osalt Aho inspiratsiooni allikaks saab „Kalevala“.

Maaliga „Väinämöinen Ainot püüdmas“ algab Gallén'i Kalevala-maalide seeria. Kõigepäält kujutab ta dramaatiliselt põnevaid kohti „Kalevalas“. „Sammu kaitsmine“ on tema kõrgemaid saavutusi. Selle maali jõuline hurm seisab selles, et dekoratiivsus on täielikult ühtunud realismiga. Maalis „Venna-äpja“ peegelduvad südametunnistuse piinad ja meeleheit; maalis „Joukahainen Väinämöist varitsemas“ viha ja kadedus, „Lemminkäise emas“ evib ema ilmikas nägu pääväärtuse; „Kullervo needus“ väljendab rahuldamatut kirge ja viha; „Kullervo sõttasõit“ (originaal Helsingi vanas üliõpilasmajas) kujutab Kullervot pasunat puhudes sõjaretkel ratsutamas virmaliste valgustatud talveõöl. Veel on Gallén maalinud Kalevala ainetel „Väinämöise ärasõidu“, „Sammu röövingu“, „Haugi püüdmas“, „Väinämöise paadisõidu“ ja veel palju teisi. Gallén'i menust innustatuna on mitmed nooremad soome kunstnikud püüdnud oma võimeid rakendada Kalevalamaalidele, kuid siiani pole ükski neil aineil saa-

vutanud Gallén'i meisterlikkust ja tema maalide mõjuvust. Kuid Gallén'ile ongi Kalevala-maalid tema tunnete kattedeks. „Sammo kaitsmises“ ja „Kullervo needuses“ väljendub tema viha. „Väinämöise ärasõit“ on Gallén'i mure vastupeegeldus. „Väinämöise paadisõit“ näitab, et elu mõistatus on lahendamatu. Nii on teistelgi Gallén'i Kalevala-maalidel mingi teine sügavam tähendus.

20. sajandil vabaneb maalikunst romantismist, mida asendab uus suund, milles maalitehnika evib päätähtsuse. Seega muutub sisuline külg kõrvaliseks. See vool mõjustab ka Gallén'i toodangut teataval määral.

Pori lähedal sijatseva mausoleumi, mille

Gallén-Kallela:

üla: Väinämöinen Aino
püüdnud;

keskel: Sammo kaits-
mine;

alla: Suvi.

vabrikant Juselius ehitas oma ainsa tütre viimseks puhkepaigaks, kaunistas Gallén kaheksast suurest maalist koosneva seeriaga, mida nimetatakse „Surma võidukäiguks“. See viib meid surma aimusest kõige hävituse tajumiseni. Esimesest paarist maalist kujutab üks poissi keyadel lindu laskmas, teine talverahu; teine paar: maja ehitamine metsas, kus surm, vanamehe näol, kaasa aitab; selle maali vastu sijatseb sügisest merd kujutav maal, mille pinda rikuvad mustad ristid dissonantsina. Kolmandas maali-paaris on surm täielikult paljastatud: ühel pool on kujutis manalast, teisepool lõplik hävinemine, langemine rusudesse. Surmale ja hävitusele järgneb neljas osa: taevalik lepitus. Esimeses neist maalidest kohtuvad kaks valgesse riietatud inimolendit paradiisi väraval, teine kujutab taevakehade Jupiteri ja Saturnuse ja udu-ko-

gude rühma mõõtmatus avaruses, igaveses kooskõlas.

See seeria on Gallén'i viimne suurtöö, kuid kahjuks on see kaotsi läinud, arvatavasti külma tõttu mausoleumis. Ainult kartongid on alal hoidunud.

*

Gallén'i tähtsust soome kunstis on raske ligemalt määratella; osalt seepärast, et kunstnik on täiesti tööjõuline, ent ka seepärast, et nende maalide loomine ei seisa küllalt kauges minevikus.

Gallén'i toodangu võrdkujuks on vahutav, kohisev kosk.

Gallén on dekoratiivne, kuigi maalitehnika pole talle pääsi, vaid ta püüab paljastada kujutatavate olendite hinge.

„Isegi kõige lihtsamast ornamendist vaatab meisse üksisilmi elu kaame küsimus.“ Selle

Gallén- Kallela:

ülal:

Venna-
tapja;

paremal:

Noorus.

kunstniku eneseväljendusega pääsеме tema kunsti saladustesse. Gallén vaatleb ja uurib kaua ainet, enne kui asub seda maalima. Sellest see töö ja võitluse ilmē tema teostes. Kunstniku temperamendist on tingitud tahe kujutada äkiliste tundelaviinide kraatritest purskumist. Tundub, nagu puhuks Gallén'i maalides hoog-

ne, värskendav põhjatuul.

Üldiselt on tema sihtideks olnud: sisult — tunde väljenduste ja meeoleolu küllus, tehnikalt — lihtsus.

Gallén valib ja otsib väljendamisabinõusid. Seepärast on võimata tema kunstis erinevaid perioode täpsalt järjestada. On siiski võimalik

umbkaudu eraldada naturalistliku (1884—1890), romantilis-sümboolse (1890—1900), klassilise (1900—1908) ja maalitehnilise areng-ajajärku.

Sellise rikkaliku fantaasiaga kunstnik nagu Gallén tunneb end koduseimana romantismis. Kunstnik ise kirjutab:

„Pole mõtte, millega võiksin mõõta oma igatsust tõelise elu järele. Elu järele, mis hävitab enese vahelduvate kirgede vägivaldsu-

ses, elu järele, millel pole piire, mõõtu ega ter-
viklust.“

Kuigi Gallén-Kallela toodang on väga mit-
mekesine, osutavad ta teosed siiski sama sihi
poole. See müstiline püüd väljendub ühes lau-
ses kunstniku märkmikus:

„Ja lõppude-lõpuks ei teenigi ma kõige sel-
lega kunsti. Kunst ongi ju elu, usk ja — kõik.“

Marret Suitso.

Muinasjutt.

Niiskunud kasteses rohus,
Metsa all, maapinna lohus
Ei eksita surelik hääd
Nii lokilist magaja pääd —
Nõiatar väike
Magab kui päike,
Tal tekiks on taimede käed.
Metsakann mõtetes juurdleb,
Kastetilk maapinda suudleb.
Kuid metsa all pimedal ööl
Säääl väikesed mehed on tööl.
Teevad suurt kära,
Habemeis sära,
Ja pisike kirves neil vööl.
Istumas ülal, kus tuuled
Mängimas ladvus — kas kuuled? —,
On muruneid kahvatu, noor;
Tal jalanõuks puudelt on koor.
Hõbeniit puule
Säetud on suule,
Neid ümbritseb udude-loor.
Väänkasvud ripuvad maani,
Näivad kui habemed paani.
Nad haaravad astujat teel,
Kel vaadeldes ilutseb meel.
Metsamuld jahe
Voodiks neil tahe,
Kui küpsmas kõik päikese leel.

Niiskunud kasteses rohus,
Sügaval maapinna lohus
(Tal silmad kui järvede veed
Ja lokid kui pärlite-keed)
Nõiatar väike,
Metsade päike.
Ning nõid keedab sammaldest teed.

Tuu-Taa.

Midagi peab armastama, et olla tugev.

Redik Soar.

Eks teie tea, et teie pühad olete ja et Ju-
mala vaim teie sees elab.

Püüblisõna.

Ei ole ilmas pühadust, kui pole püha ini-
mese keha.

Walt Whitman.

Ainult peale varju ja kätele tööd, üks suu-
täis leiba, üks jalatäis maad — oh kodumaa!

Anna Haava.

Kuupalju me elame teistele, niipalju ela-
me ja armastame meie.

C. R. Jakobson.

Kõik prantslased on vabad tegema seda,
mis ei ole seadusevastane: v a b a d u s. Kõik
prantslased, rikkad ja vaesed, on seaduse ees
ühesugused: ü h e v ä ä r i s u s. Kõik prants-
lased on vennad ja on kohustatud armastama,
aitama ja kaitsma teineteist kui venda:
v e n d l u s.

Giordano Bruno.

Mitte ainult, et inimene v õ i b, vaid ini-
mene p e a b olema vaba. Ebavaba on ta ai-
nult niipalju, kui võrra ta loomalikku elu eta-
des end orjusesse annab. Henry George.

Jalutasin pargis. Looduses möllas torm. Oli hilissügisene õhtu. Tuul paiskas puult tuhandeid kullakarvalisi lehti jäätunud porile. Heledalt klirisedes katkes õrn jääkirme jala all. Ta purunes väikesteks tükikesteks, mida kõige parema tahtmise juures on võimata veel ühendada. Eemal linnast vilkus hele kutsuv tulu. Tuul oli kõle ja tungis peatusteta riietest läbi. Siiski tundsin, et kuskilt mulle nagu valgust ja soojust vastu kiirgas, mis oli tugevam kui kõle sügistuul.

Õnn oli tulnud mulle nii ruttu — üle öö. Ma viibisin kui unes. Ma ei näinud üldse muud kui kaht tumepruuni silma. Nägin neid läbi hämaruse, läbi tormi ja tuule. Võimata oli näha midagi muud. Need tõsised, otsesed silmad järgnesid mulle igale poole. Tuul keerutas mitmevärvilisi lehti mu ümber, kuid nägin neist ainult ta naeratust, kahvatut nägu.

Tundsin tormilist põlemist rinnas, pöörlevate tuulte õhutatud leeki. Kuid polnud veel aeg vabaneda. Pigistasin kõik oma mõtted raudklambrite vahele ja ootasin tundi, millal oleksin võinud anda neile vaba voli. Nagu tõkestatud veevood keerlesid mus tundmused. Puudus ainus tõuge, et purustada eelolevaid takistusi ja hävitada neid.

Mu pruunisilmaline kangelane näis ootavat ka mingit tõuget, mis jäi aga hiljaks. Me ei teadnud teineteisest midagi, isegi mitte nime. Ja võib-olla oligi see ainus põhjus, mis viis meid nii kiiresti eemale.

Tuli talv. Torm oli ammu vaikinud. Kõik

oli kinnitatud rahulikkuse raami. Paks lumi kattis kõnniteid. Tähed pilgutasiid taevast oma tulusilmi, ja kui peegelsiledale jääle ilmusid esimesed poisikesed, siis kadus ta jäljetult. Hukkusin igavuses ja ootuses piki pargiteid, mööda valgustatud tänavaid, kuid teda polnud enam kuskil.

Ääretu õnne asemel, mida nii kindlasti ootas, tuli õnnetus — ränk pettumus. Hinge piiras korraga nii suur ahastus ja hirm, et kaua olin otsustusevõimetu.

Ikka enam ja enam pidin harjuma mõttega, et olen üks. Ma ei süüdistanud kedagi selles kaotuses, kuid nagu väike igatsus või lootus jäi siiski kuhugi nurka paigale, ja sääl ta vist veelgi pesitseb.

Nüüdki näen üksi olles ta sädelevaid silmi, häätahtlikku naeratust ja kuulen kõrvus helisevat rahulikku, pisut külma häält.

Iga mõte toob uuesti ta kuju mu ette — tormist murtud puu juurele.

16. küünlakuu päeval 1931.

—da—

Päevakohaseid kõnelusi.

- Õppar: Väike Ami, miks räägite nii tasa?
- Õppur: Kokkuhoiu-nädal.
- Õppar: Vältküdruk Lili, miks olete jätnud kodu-ülesande kirjutamata?
- Õppar: Kokkuhoiu-nädal.
- Õppar: Piruella Sogenbits, miks puudub teil täna põll?
- Õppar: Kokkuhoiu-nädal.
- Õppurid: Härra Freudenberg, miks hindate meie töid ja toiminguid seekord nii kitsilt?
- Õppar: Kokkuhoiu-nädal.

Neistsinaseist lahkunuist.

VIII (1927. a.) lennu järg.

Leontine Madsen (Vc) — Nöost, Luke metsniku tütreid, taani verd; krabe, punapöseline, heledajukseline, õorikute kehavormidega tütarlaps. Agar osa võtma õpinguist; refereeris kõrgetoonilise, energilise häälega oma teadmisi pedagoogile. Ei kohkunud tagasi ka muist erakõnelusist tunni ajal, kuid ikka innuga ja hoogsalt. Kõigiti „vaos“ õpilane, erinedes seepoolest tunduvalt oma nooremast õest Anitast, kes lahkus oma energiakülluse tõttu enne T. T. G.-st, kuni oleks jõudnud kõrgemate klasside sfäärideni. — Kuhu Leontine pärast kooli lõpetamist jäi, ei tea. Kui Alter ego läinud aasta kevadel sõitis tuliruttu Nõo jaama rongile, nägi ta Luke mõisas küll läbi akna vahtivat tulipead Anitad, kuid Leontinet mitte.

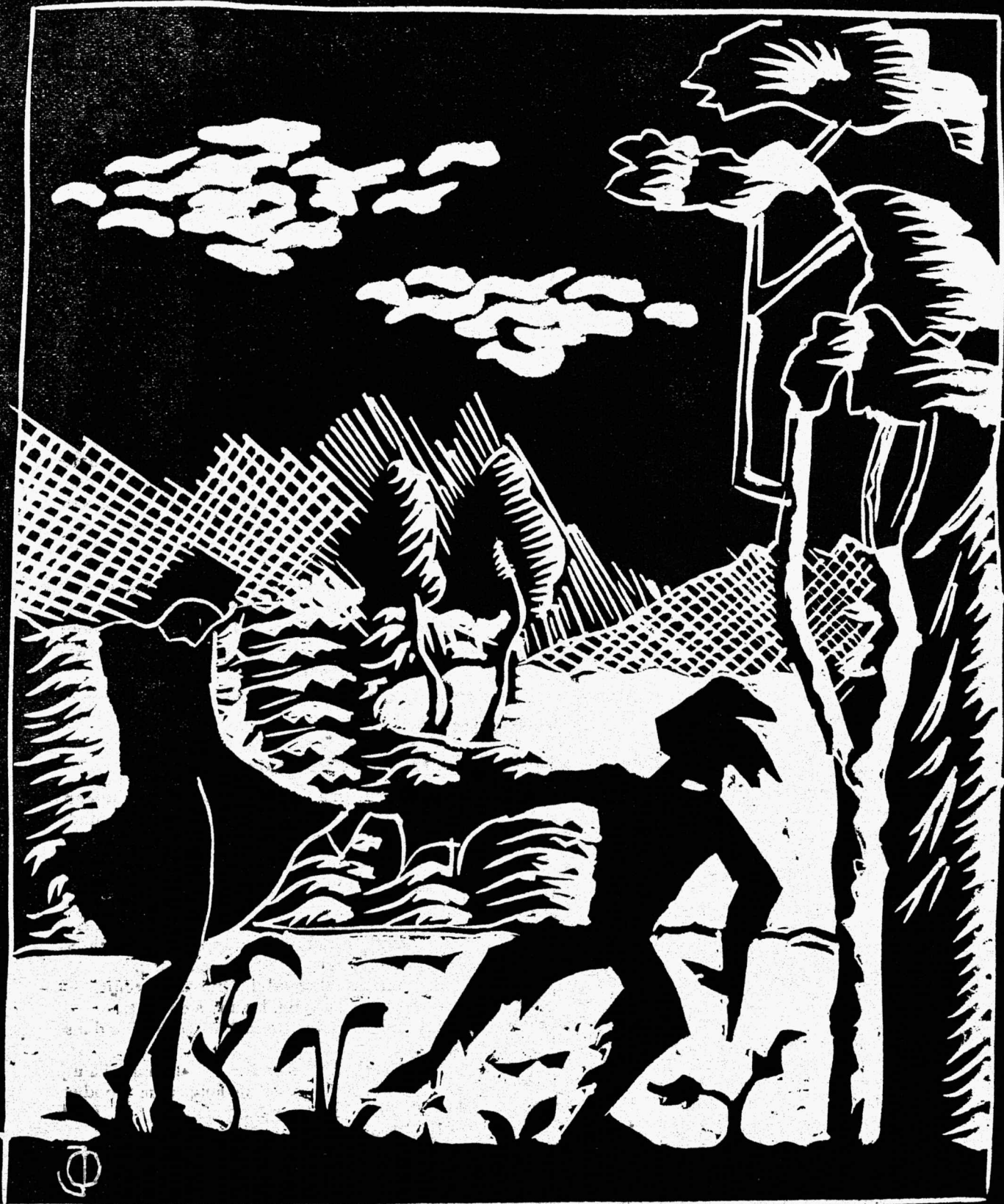
Hella Muna (Va) — Ülenurme Muna kolmas tütar. Blond, klaarinäoline, õrna, nagu tuššeeritud punaga palgeil, keskmise pikkusega ja paraja kehakusega. Väga intelligentne, kaalutud sõnadega, napilt tagasihoidlik, hästikasvatatud tütarlapsena sümpaatlik. Üldse erakordselt meeldiv naiselik ja perenaiselik natuur. Õppimisedu — keskpärane, muusika — lemmikala; käib praegugi veel muusikakooli klaveriklassis. Õpilaste hulgas aitas liita sidematerjalina kõvu kive vastupidavaks seinaks. — Abiellus kohtunik Pirn'iga. Olevat jumalikul sobiv paar. Kodune majapidamine väga korras, kodu Lootuse tänava hakul — mugav, ilus, armas. Ja see on hea, väga hea just sellepärast, et siin on mängus end. Hella Muna, praeguse pr. Pirn'i õnnelik saatus.

Mari Müür (Va) — Tartust. Brüneti poole hoidev juus, alaline puna näol, huuled avanaerul, keskmisi proportsioone taotlev kehakuju, kõrmed, energilised liigutused, tuline veri soontes; kokku võttes verelt ligidane „Libahundi“ Tiinale. Aga ka iseloomult sellele mõningais joonis õige lähidane: vaba, ettevõtlik ja iseseisev natuur. Ikka alati väljakutsuvalt vormis, ikka alati algataja, ikka teiste ees, ikka kõigist klassikaaslastest üle kuulduv, ikka domineeriv, valitsev, käskiv, sugereeriv, kui tarvis hässitav ja teisi terroriseerivgi. Kõne sõnakas, nõbe, voogav, kostvalt hele ja jõuline, vaikiv ja alistuv ainult pikse paugatusile, pardon — mitte alistuv, vaid ainult vaikiv niikauaks, kuni piksevärin õhus hajunud. Oma arvamus ei juurinud tast välja mitte ükski maapealne vägi. „Müüra Mariks“ kutsuti teda vahel klassikaaslaste poolt; see nimi tuletus küll ta pärisnimest „Müür“, mitte sõnast „müra“, kuid seegi oleks sobinud väga hästi ristinime „Mari“ ette. Olid tal kuninglikud anded, haruldane teravmeelsus ja virtuooslikult reageeriv mõtlemisvõime. Maailm ei olnud tema ees mi-

dagi ära võita, kui aga oleks tahtnud. Nii vähemalt paistis see. Õpetajate silmateraga ta mitte ei olnud, sest ta pahandas neid rohkem, kui need jõudsid kannatada. Elas läbi mitu perioodi kooliaja kestel. Algklassides oli õige meeldiv ja usin õpilane; keskklassides hakkas silmator-kavalt astla vastu taguma, laskis õppimises ohjad longu, nii et teda tuli noomida, karistada, ähvardada ja isegi pooleks aastaks ümber paigutada meelega parandamiseks b-klassi; parandaski seejärel näiliselt meelt, kuid põhiolemuses tormitses ta tuliveri ikka edasi; vanemais klassis oli ta õppimisedult päris hea, kuid distsipliini suhtes andis alati põhjust etteheideteks. Enne lõpetamist lõi enda nii sirgu, et lõpetas cum laude. Ja seda võis ta teha ainult sellepärast, et ta oli — Mari Müür. Ma ei kahtle, et ta oli Va klassi ülemjuhataja. Oli ju 1927. a. Va klassi erakordselt silmapaistev mürgelklass, niivõrt mürgelklass, et tegi meie kõvakäelisima pedagoogigi, kes oli selle klassi juhataja, õnnetuks. Ja ma ei kahtle, et see klass ei oleks olnud mitte niisugune, kui seal ei oleks olnud domineerivaks isikuks Mari Müür. — Kooli organisatsioones mängis ta tookord külaldisel määral osa; nii Kirjandusringis ja muis ringes, kuid Spordiringis oli ta ülemkindral. Meie Spordiringis on olnud seni kaks õitse-aega: üks oli Mari Müür'i aeg, teine on praegu Niina Ratasep'a aeg. — Õppimise kõrval oli Mari Müür'il aega mõelda ka tuleviku elukutsele. Meie kooli õpilastest oli ta esimene, kes õppis sulaselgeks kiirkirja; masinkirjas oli muidugi meister; taksis, taksis kooli masinal, kuni oligi vigur selge; ei ole püüanud, et tal oli kooli ajal juba algteadmisi raamatupidamiseski. — Nagu öeldud, lõpetas kooli cum laude, tegi austava jumalagajätmise reveraansi koolile ja läks ellu. Ometi ei ole ta katkestanud sidemeid kooliga. Vilistlaskogus on ta tegevamaid liikmeid, oli Vilistlaskogu esinaine tükk aega. Ema, kes on tarvitanud vallatu lapse vastu kibedat vitsa, on harutihti armas, nii et laps ei unusta teda iialgi. Mäletab oma kooli ikka hästi. — Kooli lõpetanud, sai paugupealt koha „Looduse“ kirjastuskontoris; teenis seal paari aasta ümber, kui mitte rohkem; lahkunud sellelt kohalt, oli mõnda aega „apläägris“ ja sai siis uue teenistuse lennuväe staapi, kus on ametis praegugi. Kas ta oli või on ka üliõpilas-nimekirjas, seda ei või ma kindlalt öelda. — On veel neiu. Kuuldavasti olevat tal olnud juba kooli-õpilasena oma „arm“, ja praegugi kõneldakse veel sellest samast tähendavalt: vana arm ei roosteta. Kuid kes neid südameasju teab! Muule osale aga kirjutatan alla.

(Järgneb.)

Alter ego.

J. OTSASSON.

LAANEKOLL.

Meie laureaadid.

E. Manna.

T. Linde

Asjamöödunud Eesti Vabariigi 13. aastapäeva puhul said T. T. G. õpilastest auhinnastipendiumid IIIa klassi õpilane Terna Linde ja IIIc klassi õpilane Elmira Manna — esimene kirjanduse alal, teine — maalikunsti alal. Linde sai lastevanemate-stipendiumi 50 krooni, E. Manna õpetajate poolstipendiumi 50 krooni. Mõlemad on kahtlemata tunnustatud oma alal kogu õpilaste ja õpetajaskonnas, niisamuti on mõlemad tuntud meie lehe lugejaskonnale, kuna nad on olnud nobedamaid „T. T. G.“ kaastöölisi selle olemasolust saadik. Peale selle teame E. Manna'st, et tal

on tagavaraks palju väga originaalseid ja maitsekaid jooniseid ja kavandeid, mida meie lehe kitsik majanduslik külg ei ole lubanud avaldada trükitehnilise kulukuse tõttu. T. Linde on saavutanud häid tagajärgi novelli ja följetoni alal, milles on väljendunud kõik need sümptoomid, mis ennustavad tõsise sõnakunsti loojat. Parimaks Linde kirjanduslike katsete hulgas tuleks küll pidades lookest „Tööle“ „T. T. G.“ 1. nr-is, mis nii tegelaste ja miljöö kujutuselt, psühholoogialt, stiililt ja kompositsioonilt on täiesti kunstiküps töö. Kuid palju halvemad ei ole ka teised tööd, nagu „Vaid vilets sant...“ („T. T. G.“ nr. 4) ja „Müts, mis pilvis kulla järel käis“ („T. T. G.“ nr. 4 ja 5), rääkimata ta vaimukaist följetonest.

Nagu otseseist allikaist kuuleme, oli T. Linde ja E. Manna kõrval ka teisi kaunis tugevaid konkureerijaid, kuid üksikasjaliku kaalutluse järele olid siiski esikohale pääsnud nimetatud kaks kandidaati. Silmapaistvamaid kandidaate olnud just nooremaist klassist, kelle kohta jäänud püsima lootused, et nende tulevik seisab alles ees. On väga tõenäolik, et õpetajate stipendiumi poolitati eeskätt ka selle tõttu, et E. Manna õpib alles III klassis.

Igasuguste eksiarvamuste ärahoidmiseks mainime, et õpetajad ei ole mitte loobunud oma stipendiumi teisest poolest. Ülejäänud 50 krooni on makstud õpetajate laenu-hoiu-kassasse edaspidiseks kasutamiseks.

Keelenurk.

Veel mõningaid erinevusi „ametlikust keelest“.

Nagu öeldud, ei erine uuenduslik keel mitte ükski suurte uuenduste poolest (y, -tet, -nd jne.) ametlikust keelest, vaid samuti ka sadade väiksemate üksikseikade suhtes, mille pärast pole võtlus mitte vähem äge ja järeleandmatus mitte vähem nõnge:

1. ametlik „mehaaniline“ — uuenduslik mehaaniline.

2. ametlik „muus, psyyh, kolleeg“ — uuenduslik muusa, psyyhhe, kolleega.

3. ametlik „kerkib“ — uuend. kergib.

4. ametl. „õnnatud, määratud, võimatu“ — uuenduslik keel lubab ja koguni eelistab pikemaid vorme „õnnatumad, määratumad, võimatumad“ jne., sest nii on põhja-eesti ja yldse vanemas keeles, ja teiseks sellega saab seda vormi paremini lahus hoida tud-partitsiibist, millega see muidu segavalt yhtelangeks; näit.: „määratud summad, värvitud huuled“, äga: „määratumad summad, värvitumad huuled“ — kohe on mõte selge.

5. ametlik keel „julgetakse, vaikitakse“ — uuend. juletakse, vaigitakse.

6. ametl. „maal“ (gen. maali) — uuend. maaling (gen. maalingu): „mõnede vanade kunstnike maalingud on väga kallid“.

7. ametl. „kolmekuune, sajapeane ehk sajapealine“ — uuend. kolmekuine, sajapäine.

8. ametl. „lehter“ — uuend. trehter.

9. ametl. eelistavalt „täppis, lihtis, ehtis“ — uuend. täpne, lihtne, ehtne.

10. ametl. „hospital, bulvar, seniit“ — uuend. hospital, bulvar, seniit.

11. ametl. „edasi-tagasi“ — uuend. edasitagasi.

12. ametl. k. „otsmik“ — uuend. laup (gen. lauba), millega on ka mugavam moodustada liitsõnu, näit. kõrgelaupne (vrd. ametl. „kõrgeotsmikuline“!).

13. ametl. „see sisaldab seda teadet“ (osaobjekt) — uuend. „see sisaldab selle teate“ (täisobjekt).

Joh. Aavik.

Inimesed surevad, kuid nende töö elab.
Robert Owen.

Kooli elu.

T. T. G. Kunstiringi huviõhtu 10. veebr. kell 17.

Ohtu avab Erika Krupp (IIIa) klaverisoolooga. Seejärgi asub kõnetooli hr. stud. Ilmar Tõnisson, kandes ette referaadi teemilõ: „Uudne inimene ja taie“. Hr. referent andis alguses üldise ajaloolise ülevaate kunstist, alates ürginimestest, kes vaid juhuslikult primitiivsete joonistega oma elamute seinu kaunistasid, ja nii jõudes välja meie ajani. Kõneldes praeguse aja kunstist, märgib ref. selle suuna ja arutleb, milliseks kunst võib kujuneda. Hr. referent omas referaadis kisub maha „vaba ja igavese“ kunsti tema kõrgelt pjedestaalilt ja asendab selle rakenduskunstiga. Referaat kujunes paradoksaalseks ja kutsus esile elavad vaidlused.

Hele Lüüs (IVa) väidab, et kunst omab vaid väärtuse autonoomsena ja igavesena, kuna rakenduskunsti iga on lühike; ta on kiirelt vahelduv, sammudes vaid kaasa hooaegadega. Samuti pooldab ka Valli Taadler (Vb) kunsti, mil on igavene väärtus.

Hr. Püttsepp esitab küsimuse — kas kunst on religioon? Sellele vastab hr. Pähn: Kõik on religioon; ka joomar peab joomist religiooniks, miks ei või siis kunstnik pidada kunsti oma religiooniks, ent kuivõrt saab võtta kunsti kristliku religioonina, seda vaid niipalju, kui võrt on ta otseses siduvuses sellega, käsitledes kristliku religiooni eesmärgi ja ideid.

Läbräakimised lõpetatakse ja järgnevad plastikaettekanded; nendele — Valli Taadler'i (Vb) deklamatsioon. Sellega on ka õhtu lõppenud.

T. T. G. Kirjandusringi referaatkoosolek 13. veebr. 1931. a. k. 17.

Päevakorras: 1) Avamine. 2) Referaat „1929. a. „Looduse“ krooniste romaani üle vaade“. Refer. M. Rikken IVa. 3) Novelli- võistluste žürii valimine. 4) Läbräakimised.

Koosolek algas veerandtunnilise hilinemi- sega. Koosolekust osavõtjaid oli 41. Pääle avamist asub kohale referent. Referaat sisaldas kokkuvõtte iga teose üle võrdlemisi hästi iseloomustatuna. Iga teose kohta oli öeldud olulisim, ehkki seda läbistas referendi subjektiivsus. Läbräakimistel selgusid mõningad eriarvamused ettekande suhtes. Vaieldi, kas teoses „Mudakul“ esinev päätegelane Turi Tani on tõeline või ebatõeline tüüp. Opositsiooni tekitasid referendi mõtted Alraune puhul, kes nimetas teda elus mitteesinevaks, ent õmeti oli ainegi fantastiline. Suuri vaidlusi tekitas „Thais“, et kas isikud selles teoses on elulised, kas on õige Thais'i nimetada lõbunaiseks, ja kas säärased ymbersyndimised on loogilised, nagu seda juhtus Thais'iga ja Paphnuntsius'ega.

Asutud järgmise päevakorra punkti manu, valiti novelližüriisse õpetajasliikmeiks härra J. Roos ja hr. Aug. Raud, õpilasist Lyys IVa, Tammemägi Vb ja Suits IVb. Seejärel lõppes koosolek kell 19,15.

Õnnelik võitja.

20. veebr. k. 13 toimus raamatukoguruumis Bruno Wille „Die Weltlicher fremder Zungen“ loosimine kõigi „T. T. G.“ 10. numbri tellijate vahel. Juures olid: peatoim. A. Raud, teg. toim. A. Hart, toimetuse liikmed: T. Linde ja L. Raba, Õpilaspere vanem H. Rehesaar ja selle poolt juurekutsutud õpilased: L. Lõhmus Ia, K. Triik Iia, H. Õunapuu IIIa. Numbrite võtjaks olid L. Lõhmus ja H. Õunapuu. Õnnelikuks võitjaks osutus IVa klassi õpilane Lydia Golubev, kellele 21. veebr. hommikul võidu kätte andis peatoimetaja.

Kokkuhoiu-nädal

Tartu koolivalitsuse korraldusel avati laupäeval 14. veebr. direktori kõnega saalis. Tegelik kokkuhoiu propageerimine oli aga esm. 16. veebruarist kuni laup. 21. veebruarini. Peamiselt tegid selgitustööd klassijuhatajad oma klassides. Mitmetes klassides pidasid ka õpilased ise referaate kokkuhoiust ja arutelid sellega ühenduses olevaid küsimusi. Võib arvata, et kokkuhoiu-nädal ei jätnud mõju avaldamata õpilasile, mis on ka hädatarvilik praegusel eba- loomulikult raske majanduslikul ajajärgul.

Eesti Vabariigi 13. aastapäeva aktus

peeti 21. II k. 11. Aktuse avas Kunstiringi laulukoor lauluga „Isamaa ilu hoieldes“. Järgnes ajaloo-õpet. hr. J. Konks'u kõne, mis käsitas küsimust, kas on eestlastel kui rahval eeldusi olla iseseisva rahvusriigi peremeheks. Kõne oli väga aktuaalne, asjalik ja huvitav, mida kuulati suure andumusega. Seejärel deklameeris ette IIIa kl. õpilane A. Hurt menukalt M. Gorki „Tormikoika“. Vahepalana esines pikema ettekandega klaveril Va kl. õpil. O. Mladov. Õpilaspere valitsuse nimel toonitas üldhar. juht Vb kl. õpil. L. Roose kätteõidetud vabaduse tähtsust. Kui Kunstiringi lauluk. oli ette kannud teise laulu „Noored kotkad“, asus kõnetooli dir J. Roos ja avaldas traditsiooniliste stipendiumide õnnelikud omanikud: T. Linde (IIIa) ja E. Manna (IIIc), paralleelitades järgnevas kõneluses Eesti praegust rasket seisukorda kõrberändaja hädaohtudega tuntud idamaa jutu järele. Aktus lõppes ühise lauluga: „Eestimaa, mu isamaa!“

Tartu Tehnikagümnaasiumi abiturientide pidu.

Viimasel ajal on märgata meeldivat nähtust, nimelt, et abiturientid korraldavad iseisvalt pidu-õhtuid. Ühe säärase pidu-õhtu korraldasid T. Tehnikagümni abiturientid 14. veebr. s. a. Peo-saal oli võrdlemisi koduselt dekoreeritud. Tule hele valgus oli punaste paberitega kohandatud enam peo meeleolule. Avamänguna mõjus hästi orkestri ettekanne — H. Silvedel'i „Zukunftsbilder“ õp. P. Konsap'i juhatusel. Siis kandis ette hr. O. Lipp kaks pala: F. Schubert'i Ständchen'i ja katkendi operetist „Tsirkusprintsess“, mis muidugi võeti vastu aplausidega. Et kuidagi publikut vaigistada, kandis ta ette veel G. Suits'u „Sügise-laulu“. Massdeklamatsioonina ettekantud G. Suits'u „Kevadelaulul“ oleks võinud rütm korrapärasem olla. Jõuline oli ka abiturientide meeskoor. Teise osa kavast moodustas abiturient Osv. Wilde näidend „Parrabas“. Teemiks on kõigile tuntud aine piiblist. Parrabas vabastatakse rahva soovil vangist, kuna Kristus, Juudamaa valitseja, surma mõistetakse. Parrabas'e osas esines õpil. Sattik, kes suutis Parrabase kuju küllalt tugevalt esile tuua. Ka teiste tegelastega võis rahule jääda. Olgugi et peo lõpp oli ette nähtud kella 23-meks, ei suudetud siiski pidu seks kellaajaks lõpetada ja võis nii mõnelegi õpilasele jälle saatuslikuks saada. Publikut oleks võinud rohkem olla.

Üks pidulistest.

Hinnamõistatus nr. 2 lahendus.

1. Ester. 2. heina. 3. keris. 4. asula. 5. atak. 6. osava. 7. Siuru. 8. Riias. 9. Arike. 10. sudak. 11. Ivo'lt. 12. Miili. 13. pisut.

14. eraku. 15. luttu. 16. Alo'le. 17. kikas. 18. ingel. 19. seepi.

Ristide kaudu ülalt alla ja alt üles lugedes (vaata „T. T. G.“ nr. 10) saame mõistatuse: Seest siruviiruline, pealt kullakarvaline.

Õigeid lahendusi oli saadetud 60 õpilaselt. Auhinna (L. Suburg'i novelli „Maarja ja Eeva“) sai Mall Sarv Ia.

Hinnamõistatus nr. 3.

—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Vasakult paremale: 1. konsonant. 2. lomp. 3. lamp. 4. lill. 5. söök. 6. midagi järele proovima. 7. millegi kallal pisitasa tegelama. 8. Pärnumaa maakoha elanik. 9. tasa kostuv kõnelemine. 10. instruktii ühe näoosa nimetusest. 11. konsonant.

Keskelt ülalt alla: loom Aafrikas. Sõnades on: 10 a, 1 b, 2 d, 3 e, 2 h, 6 i, 1 j, 3 k, 3 l, 4 m, 5 n, 6 o, 3 p, 2 r, 5 s, 3 t, 1 u, 1 v, kokku 61 tähte.

Lahendused, varustatud nimega, tulevad anda peatoimetajale 9. märtsiks. Õigete lahendajate vahel loositakse välja 10. märtsil Bernhard Linde eestindatud novellikogu „Saksa antoloogia“.

KNUT HAMSUN

HULKURID

LKR nr. 26. — HIND 1 KROON.

„Hulkurid“ on küpsem teos kogu Hamsun'i toodangus. Autor valib seekord oma tegelaskonna Põhja-Norra kalastajate ja merimeeste hulgast, kujutab nende rändamisi mööda maailma, nende leivamuresid ja selklusi. :: ::

K.-Ü. „LOODUS“, TARTUS, VANA T. 1.